PREMIJERA »MACBETHA« Počela operna »Trilogija Verdi – Shakespeare – Surian«, jedinstvenog opernog projekta u Hrvatskoj

Krvava tragedija o prokletstvu krune

U dosad izvedenima »Macbethu« i »Otellu« do izražaja dolazi interes dramaturga-redatelja Marina Blaževića za dramom u operi, kao i namjera da se dramaturgiji i režiji opernih djela pristupi na suvremeniji način. Jedna od povezница ovih triju opera pojava je Giorgija Suriana, koji u svojim interpretacijama dojmljivo sintetizira pjevačko i glumačko umijeće

Kim CUCULIĆ
Foto HNK I. pl. Zajca

RIJEKA » Desetominutnim pljeskom i ovacijama publika je popratila izvođače i autorski tim opere »Macbeth«, kojom je u HNK-u Ivana pl. Zajca počela »Trilogija Verdi – Shakespeare – Surian« – jedinstveni operni projekt u Hrvatskoj. Riječ je o trima operama Giuseppea Verdija nastalima prema Shakespeareovim dramama »Macbeth«, »Otello« i »Falstaff«, koje će biti izvedene u nešto više od tri tjedna. Izazov je to i za nacionalnog prvaka Giorgija Suriana, koji u kratkom razmaku pjeva uloge Macbetha, Jaga i Falstaffa. Treba istaknuti i da je »Macbeth« realiziran vlastitim pjevačkim snagama – u njemu nema gostiju solista, u »Otellu« je to samo Luis Chapa, dok su u »Falstaffu« gosti Aljaž Farasin i Biljana Kovač.

Dramaturg-redatelj Trilogije je Marin Blažević, sa suradnicima na svim trima projektima – koreografiju i scenski pokret osmislila je Selma Banich, oblikovatelj svjetla je Dalibor Fugošić, a kostimografkinja Sandra Dekanić.

U dosad izvedenima »Macbethu« i »Otellu« (prikazuje se reprizno u okviru Trilogije) do izražaja dolazi interes Marina Blaževića za dramom u operi, kao i namjera da se dramaturgiji i režiji opernih djela pristupi na suvremeniji način. Jedna od povezница ovih triju opera pojava je Giorgija Suriana, koji u svojim interpretacijama dojmljivo sintetizira pjevačko i glumačko umijeće. Blažević u »Macbethu« u prvi plan stavlja dramske odnose među likovima, osloba đajući uprizorenje raskošnih scenografskih rješenja i dekora. Scenski prostor naznačen je tek brojnim reflektorima i rasvjetnim tijelima, uz pomoć kojih majstor svjetla Dalibor Fugošić kreira efektne, pa čak i spektakularne prizore. Kontrastom između tamnih dijelova prigušenih gustim dimom i snopova svjetla u koje uranjaju lica i tijela izvođača, Fugošić stvara impresivne scenske slike s chiaroscuro odnosima.

Prevlast dramatike nad pjevnošću

Sporedne likove, zboriste i plesače Sandra Dekanić odjenula je u jednostavne crne kostime, dok su Macbeth i Lady Macbeth u sivim kostimima koji – kao i njihove rake – postaju sve više umrljani krvlju. U ovakvoj minimalističkoj i redukcionoj koncepciji važnu ulogu ima zbor riječke Opere, koji je utjelovio vještice i prikaze, kraljevu pratnju, plemiće, dvorjane ..., a pridruženi su im i članovi Baleta te polaznici kazališne radionice Riječkog kazališta mladih »Kamov«. Zbor je zvučao moćno i skladno, a uvježbavala ga je zborovoditeljica Nicoletta Olivieri. Ljepota Verdijeve glazbe došla je do punog izražaja u izvedbi orkestra Opere, kojim je ravnao talijanski dirigent Marco Boemi.

Za Blaževićeso naglašavanje dramskih elemenata, potvrdu nalazimo i kod samog Verdija. »Macbeth«, premijerno izveden 1847. godine prema libretu Francesca Marie Piave, je prvi Verdijev opera za Shakespeareom i njegova prva opera u kojoj se osjeća prevlast dramatike nad pjevnošću. Pomalo zasićen operama u kojima su se izmjenjivali zatvoreni dijelovi, Verdi je u opusu genijalnog engleskog dramatičara našao pogodan sadržaj za uranje glazbene dame. U svrhu što bolje prilagodbe prilično duge drame u operni sižea, usredotočio se na tri protagonista: Lady Macbeth, Macbetha i vješticе. Lady Macbeth je dominantan lik u operi, iako je Macbeth u središtu tragedije. Tako i riječkim »Macbethom« dominira habitusom i vokalom izražajna Kristina Kolar, koja je izrazila psihološki razvoj ovog demonskog lika glazbom – od snažne nastupne arije preko događaja koji slijede, do somnambulističkog prizora prigušenih tonova koji će označiti kompletan psihički i fizički slom Lady Macbeth.

Zlo i grizodušje

Verdi, koji je izvor svojega poimanja lika često traži kod Shakespeara, našao je upravo u liku Macbetha idealnu mogućnost za studiju karaktera. Čak i više nego kod engleskog dramatičara, Verdijev je Macbeth u najvećoj mjeri određen drugim likovima, naročito s Lady Macbeth i vješticama, nego vlastitom osobnošću, pa za ćeće vidamo u trenucima u kojima do izražaja dolazi zlo u njegovoj prirodi nego kad bi mogao pokazati plemenitiju stranu svoje naravi. Te osobine, kao i grizodušje koje upoznajemo u duetu Macbetha i Lady Macbeth u prvome činu, čine Macbetha višedimenzionalnim karakterom. Na ovom tragu je i interpretacija Giorgia Suriana, koji je u svojoj Macbetha unio i odredenu ironiju. Istraživanje drame u operi i fascinacija habitusom izvođača, Marin Blažević produžava filmskim medijem - Marin Lukanović oblikovao je video s krupnim planovima Macbetha i Lady Macbeth, kojima se naglašavaju njihova dramatičnost i ekspresija.

U dramaturškom smislu, Blažević u prvi plan stavlja beskrupuloznu borbu za vlast, do koje Macbeth i njegova žena dolaze ubojstvima i gazeći preko leševa. Scenografkinja, koja su pod menторstvom Edoarda Sanchija osmislili studenti scenografije na Accademia di Belle Arti di Brera iz Milana, tako dominira motiv »krvavog prijestolja« s nazubljenim sječivima, dok se kroz čitavu predstavu prvlači tema »prokletstva krune». Na kraju smrtno ranjeni Macbeth umire, shvativši da su za zavela pakleno proročanstva; on umire proklet jer se borio tek za bijednu kraljevsku krunu. U impresivnom finalu opere okupljaju se narod i vojska, slaveći pobjedu i Malcolma kao novog kralja Škotske (radnja se odvija u 11. stoljeću).

Scenografijom dominira motiv »krvavog prijestolja« s nazubljenim sječivima

Uloge

Uz Giorgija Suriana i Kristinu Kolar, na visini zadatka bili su i ostali solisti. Lijepe arije izvelі su Dario Bercich kao Banco i Marko Fortunato u ulozi Macduffa. Ulogu Dame pjevala je Vanja Zeličić, Medico je Slavko Sekulić, Malcolm Davor Lešić, Domestico di Macbeth Saša Matovina, Sicario Slavko Sekulić, Tre apparizioni su Morana Pleše, Natalija Marycheva i Dario Bercich, a Fleanzio je Luka Babić.

DRAMA

Blažević u »Macbethu« u prvi plan stavlja dramske odnose među likovima, oslobađajući uprizorenje raskošnih scenografskih rješenja i dekora

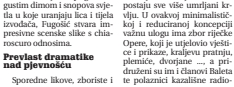

Majstor svjetla Dalibor Fugošić stvara impresivne scenske slike s chiaroscuro odnosima